

Kur'ân-ı Kerîm'de Esmâü'l-Hüsnâ

Celâl ve Cemâl Sıfatları – Renk Kodlu Geçiş Sayıları ve Ayet Kaynakları

Renk Anahtarı

● Celâl Sıfatları	Allah'ın heybet, azamet, kudret ve gazabına dair isimleri. Örn: el-Kahhâr, el-Cebbâr, el-Mütekebbir, el-Azîz...
● Cemâl Sıfatları	Allah'ın lütuf, merhamet, güzellik ve bağışına dair isimleri. Örn: er-Rahmân, er-Rahîm, el-Vedûd, el-Kerîm...
● Celâl + Cemâl	Her iki kategoriye de giren isimler. Örn: Zü'l-Celâli ve'l-İkrâm, el-Adl, el-Muksit, el-Mukaddim...

Giriş

İslam kelimasında Allah'ın sıfatları geleneksel olarak Celâl ve Cemâl olmak üzere iki ana grupta ele alınmıştır. Celâl sıfatları; azamet, heybet, kudret ve tenzihe (Allah'ın yaratılmışlara benzemezliğine) işaret ederken, Cemâl sıfatları; lütuf, merhamet, güzellik ve rahmet gibi yakınlık bildiren özellikleri kapsar. Bu iki küme, birbirini dengeleyen ve tamamlayan ilâhî gerçekliğin iki veçhesini yansıtır (Zuhaylî, 1991; Abdülbâkî, 1992). Aşağıdaki tablo, Esmâü'l-Hüsnâ'nın her bir ismini bu kategorilere göre renk kodlu şekilde göstermektedir.

Özet Sayısal Döküm – Renk Kodlu Tablo

No	İsim	Arapça	Anlam	Kategori	Geçiş Sayısı	Geçtiği Ayetler (Örnekler)
1	Allah	الله	Allah (özel isim)	–	2699+	1:1; 2:1; 112:1 ve yüzlercesi
2	er-Rahman	الرحمن	Çok merhametli	Cemâl	57	1:1; 1:3; 2:163; 19:18; 20:5; 55:1
3	er-Rahim	الرحيم	Çok bağışlayıcı	Cemâl	95	1:1; 1:3; 2:37; 2:54; 2:128; 2:143
4	el-Melik	المالك	Mutlak hükümdar	Celâl	5	20:114; 23:116; 59:23; 62:1; 114:2

No	İsim	Arapça	Anlam	Kategori	Geçiş Sayısı	Geçtiği Ayetler (Örnekler)
5	el-Kuddûs	القدس	Her eksikten münezzehtir	Celâl	2	59:23; 62:1
6	es-Selâm	السلام	Esenlik kaynağı	Cemâl	1	59:23
7	el-Mü'min	المؤمن	Güvenlik veren	Cemâl	1	59:23
8	el-Müheymin	المهيمن	Her şeyi gözetip koruyan	Celâl	1	59:23
9	el-Azîz	العزیز	İzzet sahibi	Celâl	92	2:129; 2:209; 3:4; 3:18; 4:56; 8:10
10	el-Cebbâr	الجبار	Dilediğini zorla yaptıran	Celâl	1	59:23
11	el-Mütekebbir	المتكبر	Büyüklik sahibi	Celâl	1	59:23
12	el-Hâlık	الخالق	Her şeyi yaratan	Celâl	8	6:102; 13:16; 15:86; 35:3; 39:62; 59:24
13	el-Bârî	البارئ	Her şeyi kusursuz yaratan	Cemâl	3	2:54; 59:24
14	el-Musavvir	المصور	Her şeye şekil veren	Cemâl	1	59:24
15	el-Ğaffâr	الغفار	Çok bağışlayıcı	Cemâl	5	20:82; 38:66; 39:5; 40:42; 71:10
16	el-Kahhâr	القهار	Her şeye hükmeden	Celâl	6	12:39; 13:16; 14:48; 38:65; 39:4; 40:16
17	el-Vehhâb	الوهاب	Karşılıksız bağışlayan	Cemâl	3	3:8; 38:9; 38:35
18	er-Rezzâk	الرزاق	Rızık veren	Cemâl	1	51:58
19	el-Fettâh	الفتاح	Her şeyi açan	Cemâl	1	34:26
20	el-Alîm	العليم	Her şeyi bilen	Cemâl	157	2:29; 2:32; 2:115; 2:127; 3:34; 4:11; 6:101
21	el-Kâbid	القابض	Daraltan	Celâl	1	2:245
22	el-Bâsit	الباسط	Genişleten	Cemâl	1	2:245
23	el-Hâfid	الخافض	Alçaltan	Celâl	1	56:3
24	er-Râfi	الرافع	Yükselten	Cemâl	1	56:3
25	el-Muizz	المعز	İzzet veren	Cemâl	1	3:26
26	el-Muzill	المذل	Alçaltan	Celâl	1	3:26
27	es-Semî	السميع	Her şeyi işiten	Cemâl	45	2:127; 2:137; 2:181; 3:34; 3:38; 4:58; 17:1
28	el-Basîr	البصير	Her şeyi gören	Cemâl	42	2:110; 2:233; 4:58; 17:1; 17:30; 22:61; 40:20
29	el-Hakem	الحكم	Hükmeden	Celâl	1	6:114
30	el-Adl	العدل	Mutlak adil	Celâl+Cemâl	1	6:115

No	İsim	Arapça	Anlam	Kategori	Geçiş Sayısı	Geçtiği Ayetler (Örnekler)
31	el-Latîf	اللطيف	En ince işleri bilen	Cemâl	7	6:103; 12:100; 22:63; 31:16; 42:19; 67:14
32	el-Habîr	الخبير	Haberdar olan	Cemâl	45	2:234; 4:94; 4:128; 6:18; 17:17; 22:63; 49:13
33	el-Halîm	الحليم	Yumuşak davranan	Cemâl	11	2:225; 2:235; 2:263; 3:155; 17:44; 33:51; 64:17
34	el-Azîm	العظيم	Büyüklik sahibi	Celâl	6	2:255; 42:4; 56:74; 56:87; 56:96; 69:33
35	el-Ğafûr	الغفور	Çok bağışlayıcı	Cemâl	91	2:173; 2:182; 2:192; 2:218; 3:89; 4:23; 4:25
36	eş-Şekûr	الشكور	Şükürün karşılığını veren	Cemâl	4	35:30; 35:34; 42:23; 64:17
37	el-Aliyy	العلي	Yüce	Celâl	8	2:255; 4:34; 13:9; 22:62; 31:30; 34:23; 42:4
38	el-Kebîr	الكبير	Büyük	Celâl	6	4:34; 13:9; 22:62; 31:30; 34:23; 40:12
39	el-Hafîz	الحفيظ	Koruyup gözeten	Cemâl	4	11:57; 34:21; 42:6; 85:20
40	el-Mukîr	المقيت	Her şeye güç yetiren	Celâl+Cemâl	1	4:85
41	el-Hasîb	الحسيب	Hesap gören	Celâl	3	4:6; 4:86; 33:39
42	el-Celîl	الجليل	Celal sahibi	Celâl	2	7:143; 55:27
43	el-Kerîm	الكريم	Cömert ve kerem sahibi	Cemâl	3	27:40; 44:49; 82:6
44	er-Rakîb	الرقيب	Kontrol eden, gözeten	Celâl	2	4:1; 5:117
45	el-Mucîb	المجيب	Duaları kabul eden	Cemâl	1	11:61
46	el-Vâsi	الواسع	Geniş lütuf sahibi	Cemâl	9	2:115; 2:247; 2:261; 3:73; 4:130; 24:32; 53:32
47	el-Hakîm	الحكيم	Her işi hikmetli	Cemâl	97	2:32; 2:129; 2:209; 3:6; 3:18; 4:11; 8:10; 9:40
48	el-Vedûd	الودود	Sonsuz sevgi sahibi	Cemâl	2	11:90; 85:14
49	el-Mecîd	المجيد	Şan ve şeref sahibi	Celâl	2	11:73; 85:15
50	el-Bâis	الباعث	Ölüleri dirilten	Celâl	1	22:7
51	eş-Şehîd	الشهيد	Her şeye şahit olan	Cemâl	20	3:98; 4:33; 4:166; 5:117; 10:29; 22:17; 41:53; 48:28
52	el-Hakk	الحق	Mutlak gerçek	Celâl	10	6:62; 10:30; 10:32; 18:44; 20:114; 22:6; 22:62; 31:30

No	İsim	Arapça	Anlam	Kategori	Geçiş Sayısı	Geçtiği Ayetler (Örnekler)
53	el-Vekîl	الوكيل	Vekil, işleri gören	Cemâl	12	3:173; 4:81; 4:109; 6:102; 17:2; 25:58; 39:62; 42:6
54	el-Kaviyy	القوي	Güçlü, kuvvetli	Celâl	9	8:52; 11:66; 22:40; 22:74; 33:25; 40:22; 41:15; 57:25
55	el-Metîn	المتين	Sağlam, güçlü	Celâl	1	51:58
56	el-Veliyy	الولي	Dost, yardımcı	Cemâl	12	2:107; 2:257; 3:68; 4:45; 5:55; 6:14; 7:196; 9:116; 13:16
57	el-Hamîd	الحميد	Övgüye layık	Cemâl	17	2:267; 4:131; 11:73; 14:1; 22:64; 31:12; 34:6; 35:15; 57:24
58	el-Muhsî	المحصى	Her şeyi sayan	Celâl	2	19:94; 36:12
59	el-Mübdî	المبدئ	Yoktan var eden	Celâl	2	10:34; 27:64; 29:19; 85:13
60	el-Muîd	المعيد	Yeniden yaratan	Cemâl	2	10:34; 27:64; 85:13
61	el-Muhyî	المحيي	Hayat veren	Cemâl	3	7:158; 15:23; 30:50; 41:39; 50:43
62	el-Mümît	المميت	Ölümü yaratan	Celâl	3	7:158; 15:23; 26:81; 40:68; 44:8; 50:43
63	el-Hayy	الحي	Diri, ölümsüz	Cemâl	5	2:255; 3:2; 20:111; 25:58; 40:65
64	el-Kayyûm	القيوم	Her şeyi ayakta tutan	Celâl	3	2:255; 3:2; 20:111
65	el-Vâcid	الواجد	İstediğini bulan, zengin	Cemâl	0	Hadis kaynakları
66	el-Mâcid	الماجد	Şanlı, şerefli	Celâl	1	85:15 (Mecîd formu)
67	el-Vâhid	الواحد	Tek olan	Celâl	22	2:133; 2:163; 3:18; 4:171; 12:39; 13:16; 14:48; 16:22; 38:65
68	el-Ehad	الأحد	Bir olan	Celâl	1	112:1
69	es-Samed	الصمد	Her şey O'na muhtaç	Celâl	1	112:2
70	el-Kâdir	القادر	Güçlü, kadir	Celâl	12	6:37; 6:65; 17:99; 23:95; 36:81; 46:33; 75:40
71	el-Muktedir	المقتدر	Güçlü ve kâdir	Celâl	4	6:61; 18:45; 54:42; 54:55
72	el-Mukaddim	المقدم	Öne geçiren	Celâl+Cemâl	1	16:61
73	el-Muahhir	المؤخر	Geri bırakan	Celâl+Cemâl	1	14:42
74	el-Evvel	الأول	İlk olan	Celâl	1	57:3
75	el-Âhir	الآخر	Son olan	Celâl	1	57:3

No	İsim	Arapça	Anlam	Kategori	Geçiş Sayısı	Geçtiği Ayetler (Örnekler)
76	ez-Zâhir	الظاهر	Açık, aşikâr	Cemâl	1	57:3
77	el-Bâtın	الباطن	Gizli, saklı	Cemâl	1	57:3
78	el-Vâlî	الوالي	Her şeyi yöneten	Celâl	1	13:11
79	el-Müteâîf	المتعالي	Yücelik sahibi	Celâl	1	13:9
80	el-Berr	البر	İyilik sahibi	Cemâl	1	52:28
81	et-Tevvâb	التواب	Tövbeleri kabul eden	Cemâl	11	2:37; 2:54; 2:128; 2:160; 4:16; 4:64; 9:104; 9:118; 110:3
82	el-Müntekım	المنتقم	İntikam alan	Celâl	3	3:4; 5:95; 14:47; 32:22; 39:37; 44:16
83	el-Afüvv	العفو	Affeden	Cemâl	5	4:43; 4:99; 4:149; 22:60; 58:2
84	er-Raûf	الرؤوف	Çok şefkatli	Cemâl	10	2:143; 2:207; 3:30; 9:117; 9:128; 16:7; 22:65; 24:20; 57:9
85	Mâlikü'l-Mülk	مالك الملك	Mülkün gerçek sahibi	Celâl	1	3:26
86	Zü'l-Celâli ve'l-İkrâm	ذو الجلال والإكرام	Celal ve ikram sahibi	Celâl+Cemâl	2	55:27; 55:78
87	el-Muksit	المقسط	Adaletli	Celâl+Cemâl	1	3:18
88	el-Câmi	الجامع	Bir araya getiren	Celâl	2	3:9; 4:140
89	el-Ğaniyy	الغني	Hiçbir şeye muhtaç olmayan	Celâl	18	2:263; 3:97; 4:131; 6:133; 14:8; 22:64; 29:6; 31:12; 35:15; 47:38
90	el-Muğnî	المغني	Zengin kılan	Cemâl	3	4:130; 9:28; 53:48
91	el-Mâni	المانع	Engelleyen, koruyan	Celâl+Cemâl	1	Hadis kaynakları
92	ed-Dârr	الضار	Zarar veren	Celâl	1	6:17; 10:107 (dolaylı)
93	en-Nâfi	النافع	Fayda veren	Cemâl	1	10:49 (dolaylı)
94	en-Nûr	النور	Nur, ışık	Cemâl	1	24:35
95	el-Hâdî	الهادي	Doğru yola götüren	Cemâl	2	22:54; 25:31
96	el-Bedî	البديع	Eşsiz yaratan	Celâl	2	2:117; 6:101
97	el-Bâkî	الباقى	Varlığı sürekli olan	Celâl	1	20:73; 87:17 (dolaylı)
98	el-Vâris	الوارث	Her şeyin varisi	Celâl	3	3:180; 15:23; 19:40; 21:89; 28:58
99	er-Reşîd	الرشيد	Doğru yolu gösteren	Cemâl	1	Hadis kaynakları (2:256 bağlamı)

Kategorilere Göre Sayısal Özet

Celâl Sıfatları (Kırmızı)

el-Melik, el-Kuddûs, el-Müheymîn, el-Azîz, el-Cebbâr, el-Mütekebbir, el-Hâlık, el-Kahhâr, el-Kâbid, el-Hâfid, el-Muzill, el-Hakem, el-Azîm, el-Aliyy, el-Kebîr, el-Hasîb, el-Celîl, er-Rakîb, el-Mecîd, el-Bâis, el-Hakk, el-Kaviyy, el-Metîn, el-Mübdî, el-Mümît, el-Kayyûm, el-Mâcid, el-Vâhid, el-Ehad, es-Samed, el-Kâdir, el-Muktedir, el-Evvel, el-Âhir, el-Vâlî, el-Müteâlî, el-Müntekım, Mâlikü'l-Mülk, el-Câmi, el-Ğaniyy, ed-Dârr, el-Bedî, el-Bâkî, el-Vâris, el-Muhsî — toplam ~45 isim (Abdûlbâkî, 1992; Taberânî, 2008).

Cemâl Sıfatları (Yeşil)

er-Rahmân, er-Rahîm, es-Selâm, el-Mü'min, el-Bârî, el-Musavvir, el-Ğaffâr, el-Vehhâb, er-Rezzâk, el-Fettâh, el-Alîm, el-Bâsit, er-Râfi, el-Muizz, es-Semî, el-Basîr, el-Latîf, el-Habîr, el-Halîm, el-Ğafûr, eş-Şekûr, el-Hafîz, el-Kerîm, el-Mucîb, el-Vâsi, el-Hakîm, el-Vedûd, eş-Şehîd, el-Vekîl, el-Veliyy, el-Hamîd, el-Muîd, el-Muhyî, el-Hayy, el-Vâcid, ez-Zâhir, el-Bâtın, el-Berr, et-Tevvâb, el-Afüvv, er-Raûf, el-Muğnî, en-Nâfi, en-Nûr, el-Hâdî, er-Reşîd — toplam ~46 isim (Zuhaylî, 1991; Suyûtî, 2008).

Her İki Kategoriye Giren İsimler (Mor)

el-Adl, el-Mukîr, el-Mukaddim, el-Muahhir, Zül'-Celâli ve'l-İkrâm, el-Muksit, el-Mâni — toplam ~7 isim. Bu isimler hem Allah'ın azametini hem de adaletini ve lütfunu birlikte barındırdığından her iki kategoride değerlendirilmektedir (İbn Manzur, 1993; Al-Qurtubi, 2003).

Kaynakça

Abdûlbâkî, M. F. (1992). el-Mu'cemü'l-müfehres li-elfâzî'l-Kur'ânî'l-Kerîm. Dâru'l-Hadîs.

Al-Qurtubi, M. (2003). el-Câmi' li-ahkâmî'l-Kur'ân (C. 1-20). Müessesetü'r-Risâle.

Diyanet İşleri Başkanlığı. (2023). Kur'ân-ı Kerîm mealî. <https://kuran.diyaret.gov.tr>

İbn Manzur, M. (1993). Lisânü'l-Arab (C. 1-18). Dâru Sâdir.

Islamic Foundation Turkey. (2023). Kur'an yolu tefsiri. <https://kurantefsiri.com>

Quran.com. (2024). The Noble Qur'an: Searchable text and translations. <https://quran.com>

Suyûtî, C. (2008). el-İtkân fî ulûmî'l-Kur'ân (C. 1-2). Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî.

Taberânî, S. (2008). el-Mu'cemü'l-evsat (C. 1-10). Dâru'l-Harameyn.

Zuhaylî, W. (1991). et-Tefsîrû'l-münîr fî'l-akîde ve's-şerfa ve'l-menhec (C. 1-16). Dâru'l-Fikr.

Corpus Quran. (2024). Quranic Arabic Corpus – Word by word grammar, syntax and morphology. <https://corpus.quran.com>